

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kuryło

w sprawie z powództwa E. K. (pozwanej wzajemnie)
przeciwko Spółdzielni [...] "L." w L. w likwidacji (powódce wzajemnej)
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 kwietnia 2016 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej (powódki wzajemnej)
od wyroku Sądu Okręgowego w L.
z dnia 4 września 2014 r., sygn. akt V Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej (powódki wzajemnej) Spółdzielni [...] "L." w L. w likwidacji na rzecz powódki (pozwanej wzajemnej) E. K. kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 4 września 2014 r., po rozpoznaniu sprawy z powództwa E. K. (pozwanej wzajemnie) przeciwko Spółdzielni [...] „L.” w L. w likwidacji (powódce wzajemnej), na skutek apelacji pozwanej (powódki wzajemnej) od wyroku Sądu Rejonowego w L. z dnia 11 kwietnia 2014 r. (mocą którego zasądzono od pozwanej - powoda wzajemnego na rzecz powódki - pozwanej wzajemnie - kwotę 2.183,02 zł brutto wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 czerwca 2013 r. tytułem wynagrodzenia za maj 2013 r., kwotę 2.900 zł

brutto wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca 2013 r. tytułem wynagrodzenia za czerwiec 2013 r., kwotę 1.450 zł brutto wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 lipca 2013 r. tytułem wynagrodzenia za lipiec 2013 r., kwotę 8.286 zł brutto wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 lipca 2013 r. tytułem ekwiwalentu za urlop oraz kwotę 8.700 zł brutto wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 lipca 2013 r. tytułem odszkodowania; oddalono dalej idące powództwo i powództwo wzajemne; zasądzono od strony pozwanej - powoda wzajemnego na rzecz powódki - pozwanej wzajemnie kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; nieuiszczonymi w sprawie kosztami sądowymi obciążono Skarb Państwa oraz odstąpiono od obciążenia powódki kosztami zastępstwa procesowego od oddalonej części powództwa, a ponadto wyrokowi w punkcie I co do kwoty 2.900 zł nadano rygor natychmiastowej wykonalności), zmienił zaskarżony wyrok o tyle tylko, że zasądzoną w nim w punkcie IV tytułem kosztów zastępstwa procesowego kwotę 2.700 zł zastąpił kwotą 1.920 zł; w pozostałym zakresie apelację oddalił; zasądził od Spółdzielni [...] „L.” w L. w likwidacji na rzecz E. K. kwotę 960 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną Spółdzielni w części, to jest w zakresie utrzymania w mocy rozstrzygnięć zawartych w wyroku Sądu pierwszej instancji dotyczących: 1/ zasądzenia na rzecz E. K. kwoty 8.286 zł brutto z ustawowymi odsetkami tytułem ekwiwalentu za urlop; 2/ zasądzenia na rzecz E. K. kwoty 8.700 zł brutto z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania; 3/ zasądzenia na rzecz E. K. wynagrodzenia za lipiec 2013 r. w kwocie 1.450 zł brutto. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: 1/ art. 52 i 58 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 21); 2/ art. 8 i 55¹ § 1 k.p.; 3/ § 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz.U. z 1996 r. Nr 62, poz. 286); 4/ art. 8 k.p. Ponadto skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego, tj.: 1/ art. 233 § 1 k.p.c.; 2/ art. 328 § 2 k.p.c.; 3/ art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c.; 4/ art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że Sąd Okręgowy sporządzając uzasadnienie zaskarżanego wyroku w sposób ewidentny i elementarny uchybił przepisom art. 328 § 2 k.p.c., co czyni skargę kasacyjną oczywiście uzasadnioną. Ponadto za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia to, że zagadnienia związane z coraz częstszym aktualnie zjawiskiem uciekania członków organów zarządzających osobami prawnymi od odpowiedzialności przez składanie natychmiastowej rezygnacji, a następnie domaganie się świadczeń wynikających ze stosunku pracy, nie były dotąd przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, zwłaszcza w kontekście reguł wyrażonych w art. 5 k.c. oraz 8 k.p. W związku ze stosowaną powszechnie przez sądy pracy praktyką polegającą na uznaniu, że brak wypłaty wynagrodzenia, niezależnie od przyczyn, zawsze stanowi uzasadnioną podstawę rozwiązania przez pracownika umowy z powołaniem się na art. 55 § 1¹ k.p., istnieje pilna potrzeba wykładni tego przepisu z uwzględnieniem tych przypadków, gdy brak wypłaty wynagrodzenia wynika z przyczyn stałych, niezawinionych przez pracodawcę a doskonale znanych pracownikom oraz rozstrzygnięcia, czy pracownik korzystający z uprawnienia przewidzianego w art. 55 § 1¹ k.p. w dogodnym dla niego momencie nie nadużywa przysługujących mu praw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia

sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie wskazania tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 19853; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP

2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Odnośnie tej przesłanki przedsądu, jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011; z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Wreszcie co do tej przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących owe rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz.

211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości ze sprecyzowaniem, na czy te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sadu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, iż budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sady powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia nie spełnia wymagań stawianych temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia.

Odnosnie podnoszonej przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie przedstawiono żadnego wyводу prawnego przemawiającego za słusnością tezy o kwalifikowanym naruszeniu przepisu art. 328 § 2 k.p.c. Warto zauważyć, że przepis ten może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji nie posiada wszystkich koniecznych elementów lub gdy zawiera kardynalne braki, które uniemożliwiają kontrolę kasacyjną. Chodzi o sytuację, gdy treść uzasadnienia orzeczenia uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyvodu, który doprowadził do

wydania wyroku (orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1997 r., I CKN 312/97; z dnia 19 lutego 2002 r., IV CKN 718/00; z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 656/01 i z dnia 22 maja 2003 r., II CKN 121/02, niepublikowane oraz z dnia 10 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999 nr 4, poz. 83; z dnia 9 marca 2006 r., I CSK 147/05, LEX nr 190753 i z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 2/08, LEX nr 497691). Przepis art. 328 § 2 k.p.c., zastosowany odpowiednio do uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.), oznacza, że uzasadnienie to nie musi zawierać wszystkich elementów uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji, ale takie elementy, które ze względu na treść apelacji i na zakres rozpoznawanej sprawy, wyznaczony przepisami ustawy, są potrzebne do rozstrzygnięcia sporu przez tenże sąd (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r., II CSK 244/07, LEX nr 487508). W sytuacji, gdy sąd drugiej instancji nie uzupełnia postępowania dowodowego ani, po rozważeniu zarzutów apelacyjnych, nie znajduje podstaw do zakwestionowania oceny dowodów i ustaleń faktycznych orzeczenia pierwszoinstancyjnego, może te ustalenia przyjąć za podstawę faktyczną swojego rozstrzygnięcia. Wystarczające jest wówczas, by stanowisko to znalazło odzwierciedlenie w uzasadnieniu orzeczenia sądu odwoławczego (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2000 r., I CKN 356/98, LEX nr 50863 i z dnia 17 lipca 2009 r., IV CSK 110/09, LEX nr 518138). Wbrew zarzutom skarżącej, uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego zawiera wszystkie niezbędne elementy konstrukcyjne, a zarzut kwalifikowanego naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. przy jego sporządzaniu jawi się jako oczywiście bezpodstawny.

Co się tyczy kolejnej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, tj. występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wypada stwierdzić, że zagadnienie takie w rzeczywistości nie zostało sformułowane. Skarżąca poprzestała na zasygnalizowaniu istnienia zjawiska uciekania członków organów zarządzających osobami prawnymi od odpowiedzialności przez składanie natychmiastowej rezygnacji, a następnie domaganie się świadczeń wynikających ze stosunku pracy. Nie odniesiono się przy tym w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisów, na bazie których należałoby analizować ów problem, nie wyjaśniono, na czym polegają trudności w dekodowaniu zawartych w tych

przepisach norm prawnych oraz do jakich rozbieżnych konkluzji może doprowadzić próba ich interpretacji. Argumentów za istnieniem omawianej przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w jej podstawach i zarzutach, co nie jest rolą Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego.

Odnosnie do postulowanej przez autora skargi kasacyjnej potrzeby wykładni art. 55 § 1¹ k.p. i odpowiedzi na pytanie, czy pracownik korzystający z instytucji rozwiązania stosunku pracy w trybie tego przepisu w dogodnym dla niego momencie nie nadużywa przysługujących mu praw, jeśli powodem owego rozwiązania było niewypłacenie wynagrodzenia za pracę z przyczyn niezawinionych przez pracodawcę, należy zauważyć, że kwestia ta była przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego. W judykaturze przyjmuje się, iż niewypłacanie w terminie wynagrodzenia za pracę stanowi ciężkie naruszenie przez pracodawcę jego podstawowego obowiązku wynikającego ze stosunku pracy i uzasadnia rozwiązanie umowy o pracę na podstawie art. 55 § 1¹ k.p., nawet gdy nieuzyskanie środków finansowych na ową wypłatę nastąpiło z przyczyn niezawinionych przez podmiot zatrudniający (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2000 r., I PKN 516/99, MoP 200 nr 11, s. 601; z dnia 5 lipca 2005 r., I PK 276/04, Wok. 2006 nr 2, poz. 23; z dnia 8 sierpnia 2006 r., I PK 54/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 219; z dnia 10 kwietnia 2008 r., III PK 88/07, LexPolonica nr 2143640), chyba że zaniechanie wypłaty dotyczy określonego składnika wynagrodzenia, którego przysługiwanie pracownikowi jest sporne między stronami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2008 r., II PK 185/07, OSNP 2009 nr 13-14, poz. 170), albo gdy w grę wchodzi niewielkie opóźnienie w realizacji części wynagrodzenia wobec pracownika osiągającego wysokie zarobki i pełniącego funkcję członka zarządu powodowej spółki, a więc organu realizującego zadania pracodawcy wobec pracowników (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010 r., I PK 83/10, LEX nr 737372). Ta ostatnia sytuacja nie zachodzi jednak w niniejszej sprawie, skoro zarobki powódki były stosunkowo niewysokie (2900 zł brutto), a pozwana w ogóle nie wypłacała należnego wynagrodzenia przez okres trzech miesięcy. Wbrew twierdzeniom skarżącej, sygnalizowane w skardze

kasacyjnej wątpliwości dotyczące wykładni art. 55 § 1¹ k.p. zostały więc wyjaśnione w orzecznictwie sądowym.

Konkludując: wobec niewykazania istnienia powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

[l.n]